

MOSKWA, 10 LUTEGO 1968

Москва, 10 февраля 1968 г.

Дорогая Мария Львовна!

Очень рад был получить Ваше письмо. Большое спасибо, что подтвердили получение моего доклада. Постараюсь ответить по пунктам на Ваши вопросы.

1. К семиотическому тому, о котором Вы пишете, я имею самое непосредственное отношение, поскольку вместе с Ю. М. Лотманом выступаю его редактором и составителем. История его такова.

Весной прошлого года к нам с Ю. М. обратился представитель итальянского издательства Einaudi с предложением составить и отредактировать сборник русских семиотических работ (оригинальных, т.е. написанных специально для этого издания и ранее не публиковавшихся); имелось в виду выпустить эти работы в переводе на итальянский и, может быть, еще на какие-то языки. Мы приняли это предложение, причем посредником между нами и Италией выступило Издательство Агентства печати «Новости» (АПН) (оно обычно выступает у нас в качестве посредника в делах с иностранными фирмами). Это Издательство АПН, уже по своей инициативе, обратилось еще и в Польшу, в Оссолинеум, с тем, чтобы заключить договор на издание его еще и по польски.

Сейчас сборник готов и находится в Издательстве АПН. К сожалению, туда не вошла статья Бахтина, который тяжело болен и не смог ничего дать. Впрочем, об окончательном составе сборника Вы можете судить сами по его оглавлению, которое я Вам высылаю.

Мне показалось очень заманчивым Ваше предложение об организации совместно — польского издания семиотических работ. Но имеете ли Вы в виду какие-то новые работы или же те, которые вошли уже в упомянутый сборник. Боюсь, что последнее едва ли возможно по ряду обстоятельств юридического и этического характера (к сожалению, зависящих не от нас): как Вы поняли, речь идет об издании одного и того же сборника на разных языках, причем, я был бы готов поговорить обо всем этом в Издательстве. Но мне казалось бы очень целесообразным организовать новый сборник, который бы был совместным изданием польских и русских авторов. Очень надеюсь увидеться с Вами в Тарту, где можно бы было подробно обговорить план

издания. Во всяком случае, пожалуйста, напишите, это ли имелось в виду и что Вы об этом думаете.

Вы совершенно правы, когда пишете, что тексты будущего конгресса, которые выйдут у Мутона, было бы желательно выпустить в переводе на западные языки (думаю, что и издательство Мутон должно быть в этом заинтересовано и, вероятно, могло бы предоставить переводчиков?). Но тем более актуальным и соблазнительным было бы совместное польско — русское издание, которое могло бы способствовать консолидации семиотической школы в наших странах.

2. Я передал Вашу просьбу относительно Тарту Ю. М. Лотману, который как раз был у меня, когда я получил Ваше письмо. Юрий Михайлович обещал сделать все, что возможно, но здесь есть ряд больших сложностей. По-видимому, в ближайшее время он Вам напишет о результатах своих хлопот

3. Данные относительно Игоря и др. Вам передаст Эля Янус.

Большой привет всем, кто меня знает. Очень надеюсь на нашу встречу.

Ваш Б Успенский

СОДЕРЖАНИЕ

Введение

I. Семиотика культуры

П. Г. Богатырев, Семиотика народного театра

Д. С. Лихачев, Динамические свойства среды литературного произведения

Ю. М. Лотман, Проблемы знака и знаковой ситуации в типологии русской культуры до XX века

Т. В. Цивьян, К семиотике человеческого поведения в фиксированных положениях (начало и конец этикетной ситуации)

II. Фольклор как знаковая система

В. Я. Пропп, Русская кумулятивная сказка

С. Ю. Неклюдов, Пространственная система в сюжетосложении русской былины

III. Миф как знаковая система

В. В. Иванов, Семиотика мифологических оппозиций у разных народов

В. Н. Топоров, «Мировое дерево». Опыт семиотической интерпретации

А. М. Пятигорский, Личность и знак в индийской психологической мифологии

IV. Семиотика и поэтика. Структура текста

З. Г. Минц, Структура композиции цикла Блока «Снежная маска»

Б. Ф. Егоров, Структура чеховского рассказа «Дом с мезонином»

V. Искусство как язык

Б. А. Успенский, К семиотическому анализу древнерусской иконописи

Из архива русской семиотики

Е. М. Мелетинский, С. Ю. Неклюдов, Е. С. Новик и Д. М. Сегал, Русская фольклористика и вопросы структурного метода

М. Л. Гаспаров, Перспективы математического стиховедения

Д. М. Сегал, Советские работы в области семиотики за последние десять лет

[S t e m p l e:] 1) Москва, 15 II 68. 2) Warszawa, 18 [II 68]. 3) Warszawa, 19 II 68.

Rkp i masz., Arch. IBL PAN, k. 3 i koperta. — List pisany ręcznie, „СО Д Е Р Ж А Н И Е ”
— na maszynie. — Znaczek wycięty nożyczkami.

Przekład polski

Moskwa, 10 lutego 1968 r.

Droga Mario Lwowna!

Ucieszyłem się, że dostałem list od Pani. Bardzo dziękuję za potwierdzenie, że otrzymali Państwo mój referat. Postaram się w punktach odpowiedzieć na Pani pytania.

1. Z tomem semiotycznym, o którym Pani pisze, jestem bezpośrednio związany, gdyż razem z J. M. Łotmanem występuję jako jego redaktor i wspólnie dokonaliśmy wyboru tekstów. Historia tomu przedstawia się następująco.

Wiosną ubiegłego roku do nas z J. M. zwrócił się przedstawiciel włoskiego wydawnictwa Einaudi z propozycją, by zebrać i zredagować tom rosyjskich prac semiotycznych (oryginalnych, tj. napisanych specjalnie dla tego wydawnictwa i nigdzie dotąd niepublikowanych). Chodziło o to, by wydać te prace w przekładzie na włoski i, być może, jeszcze na jakies inne języki. Przyjęliśmy tę propozycję, przy czym jako pośrednik

między nami a Włochami wystąpiło Wydawnictwo Agienstwa Pieczęci „Nowosti” (APN) (ono zwykle u nas pośredniczy w sprawach związanych z firmami zagranicznymi). To Wydawnictwo APN już z własnej inicjatywy zwróciło się jeszcze do Ossolineum w Polsce, by zawrzeć umowę na wydanie tego tomu także po polsku.

Teraz tom jest gotowy i znajduje się w Wydawnictwie APN. Niestety nie ma w nim artykułu Bachtina, który jest ciężko chory i nie mógł niczego dać. Zresztą ostateczny skład tomu Pani może ocenić sama na podstawie spisu treści, który wysyłam.

Pani propozycja, by zorganizować wspólne wydanie prac semiotycznych w Polsce, wydała mi się bardzo kusząca. Ale czy Pani ma na myśli jakieś nowe prace, czy też te, które już weszły do wspomnianego wyżej tomu? Obawiam się, że ten ostatni wariant nie byłby raczej możliwy z wielu racji natury prawnej i etycznej (które, niestety, zależą nie od nas). Jak Pani rozumie, chodzi o wydanie tego samego tomu prac w różnych językach. Zresztą, byłbym gotów porozmawiać o tym wszystkim w Wydawnictwie. Ale ja bym uważał za wskazane, by zorganizować nowy tom prac, który byłby wspólnym wydaniem prac autorów polskich i rosyjskich. Mam wielką nadzieję, że zobaczymy się z Panią w Tartu, gdzie można będzie omówić szczegółowo plan tego wydania. W każdym razie proszę, by zechciała Pani napisać, co miała Pani na myśli i co Pani o tym wszystkim sądzi.

Ma Pani absolutną rację, gdy pisze Pani, że teksty przyszłego kongresu, które wyjdą u Moutona, byłyby dobrze wydać w przekładzie na języki zachodnie (myślę, że także wydawnictwo Mouton powinno być tym zainteresowane i zapewne mogłoby dać tłumaczy?). Ale tym bardziej aktualne i kuszące byłoby wspólne polsko-rosyjskie wydanie, które mogłoby sprzyjać konsolidacji szkoły semiotycznej w naszych krajach.

2. Przekazałem Pani prośbę co do Tartu J. M. Łotmanowi, który był właśnie u mnie, kiedy otrzymałem Pani list. Jurij Michajłowicz obiecał zrobić wszystko, co możliwe, ale jest tu wiele komplikacji. Przynajmniej w najbliższym czasie napisze on Pani o rezultatach swoich starań.

3. Dane co do Igora i in. przekaże Pani Ela Janus.

Serdecznie pozdrawiam wszystkich, którzy mnie znają. Mam wielką nadzieję, że się z Panią spotkamy.

Oddany B. Uspienski

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie

I. Semiotyka kultury

P. G. Bogatyriew, Semiotyka teatru ludowego

D. S. Lichaczow, Cechy dynamiczne środowiska utworu literackiego

J. M. Łotman, Problemy znaku i systemu znakowego w typologii kultury rosyjskiej do XX wieku

T. W. Cywjan, Z semiotyki zachowań ludzkich w utrwalonych sytuacjach (początek i koniec sytuacji etykietalnej)

II. Folklor jako system znakowy

W. J. Propp, Rosyjska bajka kumulatywna

S. J. Niekludow, System przestrzenny w fabularnej konstrukcji byliny rosyjskiej

III. Mit jako system znakowy

W. W. Iwanow, Semiotyka opozycji mitologicznych u różnych narodów

W. N. Toporow, „Drzewo kosmiczne”. Próba interpretacji semiotycznej

A. M. Piatigorski, Osoba i znak w hinduskiej mitologii psychologicznej

IV. Semiotyka i poetyka. Struktura tekstu

Z. G. Minc, Struktura kompozycji cyklu Błoka „Śnieżna maska”.

B. F. Jegorow, Struktura opowiadania Czechowa „Dom z facjatą”.

V. Sztuka jako język

B. A. Uspienski, Z zagadnień analizy semiotycznej staroruskiej ikony

Z archiwum semiotyki rosyjskiej

Je. M. Mioletinski, S. J. Niekludow, E. S. Nowik, D. M. Siegał, Rosyjska folklorystyka i problemy metody strukturalnej

M. L. Gasparow, Perspektywy wersologii matematycznej

D. M. Siegał, Prace radzieckie z dziedziny semiotyki z ostatnich dziesięciu lat.